

Half pensioen fysiotherapeuten beter dan geen pensioen

Het beroepsfonds voor fysiotherapeuten indexeert 2% per jaar onvoorwaardelijk én heeft een lage dekkingsgraad. ‘Als je geen rekening zou houden met die onvoorwaardelijke indexatie hebben we een dekkingsgraad van zo’n 150%.’ Een profiel van een eigenzinnig fonds.

Voorzitter Doreth van den Heuvel en secretaris René van Pommeren van het beroepsfonds voor fysiotherapeuten zijn zelf ook fysiotherapeut.

‘Er zitten in ons model allerlei elementen die passen in een nieuw stelsel’, zegt Doreth van den Heuvel, voorzitter van het bestuur van het beroepsfonds voor ruim 30.000 fysiotherapeuten. Als voorbeeld noemt Van den Heuvel, die ooit zelf ook actief was als fysiotherapeut, de directe invloed van de deelnemers. Ook het fenomeen dat het beroepsfonds onderdak biedt aan zowel zelfstandigen als aan beroepsgenoten in loondienst is interessant in het licht van de discussie over zzp’ers en hun pensioen.

De combinatie van deze twee bloedgroepen leidt niet tot de klachten zoals bij Bpf Schilders, waar een deel van de zelfstandige schilders tegen de verplichtstelling is. Bij de fysiotherapeuten speelt die discussie niet. ‘Zowel zelfstandigen als fysiotherapeuten in

loondienst zijn lid van de beroepspensioenvereniging die de regeling bepaalt', aldus Van den Heuvel.

Het fonds heeft een regeling die flink afwijkt van wat gebruikelijk is. Wie de regeling nader bestudeert, frons de wenkbrauwen bij het lage opbouwpercentage. Fysiotherapeuten bouwen jaarlijk 0,41% (zelfstandigen) of 0,57% (loondienst) op. Bij de meeste pensioenfondsen is dat minstens het drievoudige. Daarbovenop hanteert het fonds een maximum inkomen waarover pensioen wordt opgebouwd. Bij zelfstandigen is dat zo'n €45.000; bij fysiotherapeuten in loondienst €36.000.

'Het is inderdaad maar een half pensioentje', zegt Van den Heuvel. 'Dat heeft alles te maken met het ontstaan van het fonds en de bescheiden inkomens van fysiotherapeuten.' Bij de oprichting van het fonds in de jaren zeventig was een deel van de fysiotherapeuten tegen de verplichting premie af te dragen. 'Vaak hadden ze geld bij een bank geleend om een praktijk over te nemen. De bank stelde daarbij de voorwaarde dat ook iets geregeld moest zijn voor arbeidsongeschiktheid en pensioen. Die fysiotherapeuten zeiden terecht dat ze al iets hadden geregeld. De enige manier om de verplichting geaccepteerd te krijgen, was de invoering van een laag opbouwpercentage.'

Modaal

Voor fysiotherapeuten die zelf geld opzij zetten, leidt dat in combinatie met de uitkering van het fonds tot een redelijk pensioen. 'Deelnemers die later zijn ingestroomd en zelf niets regelen, denken vaak dat het wel goed zit omdat ze premie betalen. We proberen ze duidelijk te maken dat extra sparen vaak nodig zal zijn', aldus Van den Heuvel, die sinds 2014 de scepter zwaait bij het fonds.

Acht jaar geleden is een poging gedaan het opbouwpercentage op te schroeven. Dat leidde echter tot verzet omdat veel fysiotherapeuten de premie te hoog vonden. Op grond van een stemming bij de beroepspensioenvereniging is besloten terug te gaan naar het lage opbouwpercentage', zegt René van Pommeren, secretaris van het bestuur, dat volledig uit fysiotherapeuten bestaat.

De lage opbouw als gevolg van de karige inkomsten van fysiotherapeuten is een terugkerend thema bij Van den Heuvel en Van Pommeren. 'Zorgverzekeraars hebben het voor het zeggen. Daardoor moeten fysiotherapeuten werken voor veel te lage tarieven. Wie in loondienst werkt, verdient soms maar €15 bruto per uur. Verzekeraars kopen deze zorg in op prijs. Zelfstandige fysiotherapeuten verdienen bruto €50 tot €70 per uur. Daar moeten ze alle kosten zoals pensioen, belasting en de huur van hun werkruimte van betalen', aldus Van Pommeren, die sinds 2008 in het bestuur zit. De meeste fysiotherapeuten verdienen hoogstens een modaal salaris.

Loondienst

Omdat de fysiotherapeuten moeten rondkomen van een bescheiden inkomen is de maandelijkse nota van het pensioenfonds een hard gelag. Doorgaans gaat het om zo'n €275. Van den Heuvel: 'Af en toe richt een groepje deelnemers zijn pijlen op ons. Ze hebben het idee dat het fonds maar geld over de balk smijt of willen de premie aan andere zaken besteden. Ze roepen collega's op Facebook bijvoorbeeld op hun lidmaatschap van de beroepspensioenvereniging op te zeggen. We gaan altijd in gesprek met die deelnemers. Tot nu toe kunnen we ze elke keer overtuigen dat het fonds juist in hun belang opereert.'

Ten tijde van de oprichting van het beroepsfonds was de overgrote meerderheid van de deelnemers nog zelfstandig. Dat is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Meer dan de helft is tegenwoordig in loondienst.

Het verschil tussen zelfstandige fysiotherapeuten en degenen in loondienst is minder groot dan in andere sectoren. Fysiotherapeuten die werknemer zijn, moeten net als hun zelfstandige beroepsgenoten de hele premie betalen. ‘In onze sector is geen cao die werkgevers voorschrijft een deel van de pensioenpremie te betalen’, zegt Van Pommeren.

Onvoorwaardelijk

De verandering van de samenstelling van het deelnemersbestand vormde wel een bedreiging voor het voortbestaan van het fonds. ‘In het beleidskader bij de wet verplichte beroepspensioenregeling staat dat ten minste 55% van de achterban uit zelfstandigen moet bestaan. Samen met andere beroepsfondsen van bijvoorbeeld de dierenartsen en de apothekers hebben we dit destijds aangekaart bij staatssecretaris Jetta Klijnsma’, zegt Van den Heuvel. ‘We hebben uitgelegd dat handhaving van die regel tot gevolg heeft dat minder mensen pensioen opbouwen. De zogeheten witte vlek zou groter worden. Met name vrouwen en jongeren zouden hierdoor niet meer onder de verplichting vallen. Klijnsma heeft toegezegd niet te handhaven. Inmiddels is het beleidskader voor bestaande beroepspensioenfondsen gewijzigd en het verhoudingsvereiste vervallen.’

Een andere bijzonderheid aan het beroepsfonds, dat €3,6 mrd onder beheer heeft, is dat het als één van de weinige fondsen een onvoorwaardelijke indexatie kent. Van den Heuvel: ‘Dat is ooit bedacht door de voorganger van Willis Towers Watson. Utdelen als het kan en korten als het moet, is de achterliggende gedachte.’ Die indexatie komt deels uit de premie.

‘Wij zagen die indexatie als een knop waar je aan kunt draaien. Als het minder gaat, dachten we de indexatie te kunnen terugschroeven. Eerder zijn we van 2,5% naar 2% gegaan. We wilden op enig moment verder verlagen, maar dat stond DNB niet toe. DNB stelt dat een onvoorwaardelijke indexatie een harde pensioentoezegging is. We hebben afgezien van een rechtszaak omdat we ons in afwachting van de uitkomst aan de regels van DNB moesten houden. Niet weten hoe lang zo’n procedure gaat duren en wat de uitkomst is, gaf bovendien te veel onzekerheid’, aldus de voorzitter.

De onvoorwaardelijke indexatie maakt het volgens de bestuurders lastig het fonds te vergelijken met andere fondsen. ‘Als je geen rekening houdt met die onvoorwaardelijke indexatie, hebben we een dekkingsgraad van zo’n 150%’, zegt Van Pommeren.

Indexeren én korten

De onvoorwaardelijke indexatie, die het fonds gemeen heeft met het fonds van de medisch specialisten, heeft nog een bijkomend effect dat interessant is in het kader van de afschaffing

van de doorsneesystematiek. Van Pommeren: ‘De overdracht van jong naar oud is daardoor bij ons veel minder dan bij een gewone regeling. Bij afschaffing hoeven we daarom minder te compenseren. Jongeren betalen bij ons fonds minder te veel in relatie tot de opbouw, omdat de gegarandeerde onvoorwaardelijke indexatie van 2% bij hen nog veel langer kan renderen dan bij de ouderen.’

Omdat het niet mogelijk is de onvoorwaardelijke indexatie te verlagen, bestaat de kans dat het fonds in 2020 zowel indexeert als moet korten. ‘De dekkingsgraad staat nu rond de 100% en moet eind 2020 ruim 104% zijn. De periode om dat te bereiken, wordt steeds korter. Als het niet lukt, moeten we korten. Dan geven we met de ene hand 2% indexatie en met de andere hand korten we dan bijvoorbeeld met 0,4%. Dat hadden we liever anders gezien’, aldus Van Pommeren.

Kosten

De kosten per deelnemer zijn bij het fonds Fysiotherapeuten €222. Royaal het dubbele vergeleken met de grote pensioenfondsen. ‘We letten scherp op de kosten’, zegt bestuurder René van Pommeren. ‘We hebben geen duur bestuursbureau. Bestuurder worden is ook geen manier om rijk te worden. Waar het kon hebben we gesneden in de kosten. Maar de kosten kunnen niet veel lager. Groot verschil met andere fondsen is dat wij de premie bij alle deelnemers individueel moeten incasseren. Ter vergelijking: PFZW heeft net zoveel werkgevers waarbij zij de premie incasseren als wij deelnemers.’

‘We moeten ook navragen wat het inkomen was van de deelnemers’, aldus de bestuurder. ‘De hoogte van de premie bij zelfstandigen is gebaseerd op de winst van drie jaar daarvoor. Voor onze deelnemers soms moeilijk te begrijpen. Ze moeten bijvoorbeeld veel betalen in een jaar dat hun inkomen laag is omdat ze de jaren daarvoor meer hebben verdiend.’

De vermogensbeheerkosten inclusief transactiekosten zijn 0,76% van het vermogen. Die kosten liggen boven het gemiddelde in de pensioensector. ‘Dat heeft mede te maken met onze keuze voor een actief beleggingsbeleid’, zegt Van Pommeren, die lid is van de beleggingscommissie. ‘We monitoren of we die extra kosten minimaal terugverdienen. Dat is tot nu toe het geval geweest. We kijken wel waar we het beleggingsbeleid kunnen vereenvoudigen. We hebben bijvoorbeeld besloten niet langer in hedgefondsen te beleggen. Bij vastgoed - een belangrijke categorie waar we voor 16% in zitten - zijn we geleidelijk overgestapt van direct naar indirect vastgoed.’

Volgens de bestuurders is er genoeg kennis bij het bestuur om tegenwicht te bieden aan Achmea Investment Management, de uitvoerder van het beleggingsbeleid. ‘Onlangs is één van de jonge bestuursleden (34 jaar) lid geworden van de beleggingscommissie en door DNB getoetst. De toezichthouder vroeg hoe wij het steeds voor elkaar krijgen zulke goede kandidaten te vinden’, zegt voorzitter Doreth van den Heuvel.